

บทคัดย่อ

169170

ชื่อภาคานิพนธ์	: การศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดรับประทานยา ก่อนและหลังการอบรมโครงการ ให้รู้ศึกษา ที่ศูนย์สุขภาพชุมชนท่าวังหิน เครือข่ายของโรงพยาบาล สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี
ชื่อผู้เขียน	: นางธัญญา บุญจุง
ชื่อปริญญา	: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)
ปีการศึกษา	: 2548

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบแรงสนับสนุนทางสังคม ก่อนและหลังการอบรม 2) เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ ผู้ป่วยเบาหวาน ก่อนและหลังการอบรม 3) เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ก่อนและหลังการอบรม 4) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับน้ำตาล ในเลือด ก่อนและหลังการอบรม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วย เบาหวานที่ศูนย์สุขภาพชุมชนท่าวังหิน เครือข่ายของโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จำนวน 31 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired t - test ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 61ปีขึ้นไป นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรสแล้ว เป็นแม่บ้าน/ไม่มีอาชีพ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา รายได้รวมของ ครอบครัว ไม่เกิน 2,500 บาท มีจำนวนเท่ากับกลุ่มที่มีรายได้ 5,001 บาทขึ้นไป เสียค่า รักษาพยาบาล โดยใช้บัตรทอง30บาท/ยกเว้นค่าธรรมเนียม มาตรวจตามนัดทุก 1 เดือน อาศัยอยู่ กับสามี ภรรยา บุตร หลาน สมาชิกในครอบครัว4-6คน ป่วยเป็นเบาหวานมานาน 3-7ปี มี ภาวะแทรกซ้อน คือความดันโลหิตสูง

ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมของผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบก่อน และหลังการอบรม 3 ด้านได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสุขภาพ ในภาพรวมพบว่า หลัง การอบรมอยู่ในระดับสูง ก่อนการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานหลังการ อบรมมีแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมดีขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบก่อนและหลังการอบรม พิจารณา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนของโรค การรับรู้ถึงความรุนแรงของโรค และ การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ในภาพรวมพบว่าหลังการอบรมอยู่ในระดับสูง ก่อนการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าผู้ป่วยเบาหวานหลังการอบรมมีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ โดยรวมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานเปรียบเทียบ ก่อนและหลังการอบรม4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการรับประทานยา ด้านการออกกำลังกายและด้านการดูแลสุขภาพทั่วไป ในภาพรวมพบว่า ก่อนและหลังการอบรมอยู่ในระดับสูง โดยพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานก่อนและหลังการอบรมมีพฤติกรรมการดูแลตนเอง ด้านการรับประทานยา ด้านการดูแลสุขภาพทั่วไป ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการรับประทานอาหารและด้านการออกกำลังกายดีขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของระดับน้ำตาลสะสมในเม็ดเลือดแดง (ในระยะ 90 วัน) ของผู้ป่วยเบาหวานลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ค่าเฉลี่ยของระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า (FBS) ของผู้ป่วยเบาหวานลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1) ศูนย์สุขภาพชุมชนทำวังหิน ควรดำเนินกิจกรรมกับผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มตัวอย่างต่อไป เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดูแลตนเอง เป็นโครงการต่อยอดประสบการณ์
- 2) ควรพิจารณาแหล่งแรงสนับสนุนทางสังคม ในเครือข่ายของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน อสม. กลุ่มแม่บ้าน หรือ กลุ่มสตรี เพื่อจัดกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพ เช่น ตลาดนัดอาหารเบาหวาน มีการจัดตั้งชมรมเบาหวาน อาจเริ่มต้นจากสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีศูนย์สุขภาพชุมชนให้การสนับสนุน และเป็นแกนประสาน

ABSTRACT

169170

Title of Research Paper : Comparative Study of Changes in Self Care Behavior of
Diabetes Patients receiving Oral Drug Administration
Treatment during their Pre and Post Trainings in Health
Education Project at Ta-Wang-Hin Community Health Center,
a Network of Sappasitthiprasong Hospital, Ubonrachathani
Province

Author : Mrs. Tananya Boonjoong
Degree : Master of Arts (Social Development)
Year : 2005

This study had 4 objectives : 1) to compare the social support during the pre and post trainings; 2) to compare the changes in health beliefs pattern of diabetes patients during their pre and post trainings; 3) to compare the changes in self care behavior of diabetes patients during their pre and post trainings; and 4) to compare the mean of blood sugar level during pre and post trainings. Purposive sampling was used to select total 31 sampled diabetes patients of Ta-Wang-Hin Community Health Center, a network of Sappasitthiprasong Hospital. Questionnaire was used as an instrument for data collection. Statistics for data analysis included frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Paired t – test.

The result showed that the majority of the samples were females aged over 61 years, were Buddhists and married. They were housewives/no occupation, completed primary education. The number of samples with family income below 2,500 Baht were equal to those with over 5,001 Baht. Their medical expenses relied on the 30 Baht Gold Card/fee exemption, and also followed every monthly visit. They have lived with their husband, wife, children, and grandchildren, with 4-6 family members. They had diabetes for 3-7 years with a complication of high blood pressure.

The level of overall social support of the sampled diabetes patients, comparing between their pre and post periods of the training, included 3 aspects : emotional, social, and health. The result suggested high level of overall social support after the training and moderate level before the training, however, the diabetes patients had significantly ($p<.05$) better overall social support after the training.

Comparing between the pre and post trainings, the level of health beliefs of the sampled diabetes patients considered 3 components, i.e. perception of risk opportunity of disease complication, perception of disease severity, and perception of the benefits of proper self-practice. In overall, they were at high level after the training and moderate level before the training. It was found that diabetes patients had significantly ($p<.05$) better overall health beliefs pattern after their training.

The level of self care behavior of diabetes patients comparing between the pre and post trainings, comprised 4 aspects : diet, drug administration, exercise, and health care. In overall, it was found high level during ether pre and post trainings, that is, diabetes patients had significantly ($p<.05$) better self care behavior, drug administration, and general health care, while diet and exercise had also improved but non-significantly ($p<.05$).

The mean of blood sugar level (in 90 days) of diabetes patients had been reduced but insignificantly ($p<.05$), however, their mean of sugar level before having breakfast (FBS) was found significantly ($p<.05$) reducing.

Recommendations

1) Ta-Wang-Hin Community Health Center should continue this activity with diabetes patients to monitor changes in their self care behavior, as an extended experience project.

2) It should consider sources of social support in community network such as community leaders group, village health volunteers, housewives group or women group to involve in conducting health promotion activities, e.g., diabetes food market, setting up diabetes club starting with members probably from the samples in this study, under the support and coordinating of community health center.